

Invazivne tujerodne bolezni in škodljivci ter z njimi povezani izzivi

V Evropi je jesen zelo pomembna drevesna vrsta: cenjen je kot okrasno drevo na vrtu pa tudi v gozdu. V številnih delih Evrope, zlasti v srednji Evropi in Veliki Britaniji, je predelava lesa velikega in malega jesena pomembno prispevala k lokalnemu gospodarstvu. Glede na genetsko sestavo so si jeseni v zahodni in osrednji Evropi zelo podobni, nekoliko se razlikujejo od populacije jesenov na vzhodu in predvsem – zaradi lokalne prilagoditve na drugačne okoljske razmere – od jesenov na severu Evrope. Podobne genske lastnosti pa niso dobra podlaga za bojevanje proti boleznim. Tako je gliva, ki je v njenem domačem okolju znana zgolj kot šibek parazit listja tamkajšnjih vrst jesenov, pri nas pokončala skoraj vse jesene.

Pred globalizacijo trga je bil prehod rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih bolezni in škodljivcev počasnejši in postopnejši. Tako sta bila v ekosistemih omogočena možnost prilagajanja na nove razmere in vzpostavitev ravnovesja. Dandanes pa sta globalni transport in mednarodna trgovina procese selitev zelo pospešila, s tem pa tudi ogroženost avtohtonih rastlinskih in živalskih vrst. Tako so v zadnjih letih bresti skoraj izumrli zaradi holandske brestove bolezni, domači kostanj je zelo prizadel kostanjev rak, jesene pa prej omenjeni jesenov ožig. Mednarodni transport ljudem prinaša številne ugodnosti, ki se jim najbrž tudi v prihodnje ne bomo zlahka odrekli. Zato bo za zaščito domorodnih vrst še naprej treba izvajati in krepiti ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja tujerodnih vrst, tujerodnih bolezni ter škodljivcev. Hkrati bo treba tudi povečati zavest ljudi, da potovanja in uvoz blaga iz oddaljenih dežel lahko pomenijo tveganje za vnos škodljivih organizmov v zanje neprilagojeno okolje.

V tej številki preberite tudi o dejavnikih, ki vplivajo na kakovost drv. Bolj kakovostna drva ne vplivajo le na več proizvedene toplote v peči, ampak tudi boljše izgorevanje in tako manjše onesnaževanje zraka. Vsebnost vode, velikost nacepljenih drv ter ohranjenost lesa so ključni dejavniki, ki določajo njihovo kakovost, z ustrežno pripravo in sušenjem pa lahko k temu zelo pripomoremo. Ker v zadnjih letih pri nas v pečeh konča več kot dva milijona ton lesnih goriv, so lahko posledice slabe kakovosti drv in kurilnih naprav velike. Leta 2017 je bila sprejeta Uredba o pregledih, čiščenju in meritvah na malih kurilnih napravah. Uredba predvideva tudi kontrolo ustreznosti lesnega goriva in izvajanje meritev vsebnosti vode trdih goriv. Z upoštevanjem priporočil bi lahko bistveno izboljšali kakovost zraka v številnih poseljenih dolinah. To pa bi moral biti naš skupni interes.

Mitja Skudnik in Polona Hafner